

B

Nr 5837
Politechnika Warszawska

P O L I T E C H N I K A W A R S Z A W S K A

REFERAT REKTORA

NA KONFERENCJI W DNIU 26.4.1956

W SPRAWIE PLANU 5-LETNIEGO 1956 — 1960

POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

W A R S Z A W A K W I E C I E Ń 1 9 5 6 r.

P O L I T E C H N I K A W A R S Z A W S K A

R E F E R A T R E K T O R A

N A K O N F E R E N C J I W D N I U 26.4.1956

W S P R A W I E P L A N U 5-L E T N I E G O 1956 — 1960

P O L I T E C H N I K I W A R S Z A W S K I E J

W A R S Z A W A K W I E C I E Ń 1 9 5 6 r.

BIBLIOTEKA
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ
Warszawa, Pl. Jedności Robotniczej 1

B5837

Projekt planu 5-letniego Politechniki Warszawskiej
w okresie 1956-1960

Projekt planu 5-letniego PW dotyczy wszystkich podstawowych spraw, związanych z działalnością Uczelni w okresie 1956-1960. Punktem wyjścia do ustalenia systematyki planu były "założenia do planu 5-letniego", opracowane przez MSW. W trakcie jednak opracowywania planu systematyka planu podana przez MSW okazała się niedostateczna, nieobejmująca szeregu ważnych dla działalności uczelni zagadnień:

- w związku z tym opracowano nową systematykę planu, którą podaje się poniżej:

- I. Sprawy organizacyjne PW
- II. Organizacja administracji PW
- III. Plan szkolenia
 - 1/ zadania rekrutacyjne dla I-roku studiów
 - 2/ sprawność szkolenia
 - 3/ ilość studentów
- IV. Studia Zaoczne
- V. Studia wieczorowe
- VI. Dydaktyka, dyscyplina studiów. Wychowanie
- VII. Plan prac naukowo-badawczych oraz aparatura naukowo-badawcza i dydaktyczna
- VIII. Plan rozwoju kadry naukowej
- IX. Biblioteka Główna, biblioteki Wydziałowe i zakładowe. Czytelnictwo.
- X. Prace zlecone
- XI. Inwestycje budowlane Uczelni
- XII. Warunki bytowe studentów: domy studenckie, stypendia i stołówki
- XIII. Stan zatrudnienia pracowników nauki i pracowników administracyjnych
- XIV. Warunki bytowe pracowników nauki
- XV. Ośrodki sportowe i wychowanie fizyczne młodzieży studiującej
- XVI. Budżet Politechniki Warszawskiej.

I. SPRAWY ORGANIZACYJNE POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

Dla usystematyzowania omawianych spraw, zagadnienia organizacyjne podzielone zostały na dwie części

- A. Sprawy organizacyjne PW jako całości
- B. Sprawy organizacji szczegółowej PW.

A. Sprawy organizacyjne PW jako całości

Spośród spraw organizacyjnych PW w okresie 1956-1960 należy na pierwszym miejscu wymienić zagadnienie utrzymania na okres 1956-1960 Polit. W-skiej jako jednolitej Uczelni, czy też

- 1. dokonanie podziału PW na uczelnie branżowe względnie
- 2. wyodrębnienie oddzielnej Szkoły Budownictwa i Architektury.

Wreszcie istotnie ważnym zagadnieniem organizacyjnym PW jest

- 3. sprawa włączenia do PW Wieczorowej Szkoły Inżynierskiej.

1. W sprawie podziału Politechniki Warszawskiej na uczelnie branżowe

Po parokrotnym wszechstronnym przedyskutowaniu powyższego zagadnienia Kolektyw Uczelni doszedł do opinii, że podział Politechniki Warszawskiej na uczelnie branżowe w okresie najbliższego 5-lecia 1956-1960 jest niewskazany oraz że nie istnieją realne warunki dla dokonania tego podziału.

Politechnika Warszawska w zakresie swej liczebności posiada w różnych krajach niemało odpowiedników np. Leningradzki Instytut Politechniczny, Swierdłowski Instytut Politechniczny, Moskiewski Instytut Energetyczny, Politechnika w Dreźnie itd., jest znacznie mniejsza np. od Uniwersytetu Moskiewskiego.

Uczelnia nasza posiada jeszcze ciągle szczupłą kadrę naukową samodzielnych pracowników nauki /z przyznanymi tytułami naukowymi/, których ilość w stosunku do liczby studentów jest wyraźnie niedostateczna zarówno w porównaniu do uczelni ZSRR, jak i do Uczelni w krajach zachodnich.

Tak samo niedostateczna jest jeszcze baza doświadczalno-laboratoryjna.

W jednolitej uczelni jaką jest obecnie Politechnika Warszawska te szczupłe kadry samodzielnych pracowników nauki, jak i szczupłe wyposażenie naukowe mogą być znacznie racjonalniej

wykorzystane niż przy podziale na parę lub kilka niezależnych uczelni.

Przy podziale Uczelni - braki zarówno kadry samodzielnych pracowników nauki, jak i bazy doświadczalno-laboratoryjnej jeszcze bardziej wzrosną, z powodu nieuniknionej przecież konieczności tworzenia nowych komórek naukowych /nieuniknione dublowanie/, nowych stanowisk rektorów, prorektorów a przede wszystkim znacznego wzrostu personelu administracyjnego, stwarzając w początkowym okresie czasu dla tych obu Uczelni niepomyślnie warunki pracy.

Wreszcie podkreślić należy, iż głównym celem planu 5-cio letniego w Szkolnictwie Wyższym powinien być wzrost jakości nauczania i nauki i żadna reorganizacja podziałowa nie będzie sprzyjała spełnieniu tego podstawowego i niecierpiącego zwłoki zadania Szkolnictwa Wyższego i naszej Uczelni. Okoliczność ta jest tym bardziej ważna, że jakakolwiek reorganizacja zaskoczyłaby Uczelnię w stanie jeszcze niejednolitego, nieuporządkowanego systemu nauczania, bowiem Uczelnia nasza /jak i inne wyższe uczelnie/ posiada obecnie trzy rodzaje różnych systemów studiów, a mianowicie:

- a. Studium 4-letnie inżynierskie,
- b. Studium 1/1/2-letnie magisterskie,
- c. Studium jednolite 5 i 5 1/2-letnie.

Dlatego wydaje się, że w tych konkretnych okolicznościach nie istnieją realne warunki dla dokonywania podziału Politechniki Warszawskiej.

Natomiast podstawowa metoda postępowania jaką należy zastosować w okresie planu 5-letniego i jaką stosuje obecnie Kierownictwo naszej Uczelni, metodą sprzyjającą rozwojowi nauczania i nauk reprezentowanych w Politechnice Warszawskiej jest bezwarunkowe zakończenie okresu płynności studiów, ustabilizowanie planu studiów i odbycie w atmosferze spokoju przynajmniej jednego cyklu szkolenia wg nowych programów studiów opartych na "reformie polanickiej".

W ten tylko sposób, jak wskazuje doświadczenie szkół o ustabilizowanych programach można dojść do pozytywnych rezultatów zarówno w dydaktyce, jak i nauce.

Dlatego dopiero w przyszłym 5-leciu /1961-1965/ będzie można realnie rozważyć sprawę ewentualnego podziału Uczelni, gdy do tego czasu:

- a. wzrośnie liczebnie w wydatny sposób kwalifikowana kadra samodzielnych pracowników nauki /o około 40%/
- b. wzrośnie w wydatny sposób baza doświadczalno-naukowa, wyposażenie katedr i zakładów i gdy
- c. powstaną znaczniejsze możliwości nowych inwestycji budowlanych, kształtujące się w planie 5-letnim 1956-1960 wyjątkowo niekorzystnie.

2. W sprawie utworzenia odrębnej Szkoły Architektury i Budownictwa

Odnosnie propozycji odcięcia od Politechniki Warszawskiej 6-ciu Wydziałów /Architektury, Budownictwa Lądowego, Budownictwa Wodnego, Budownictwa Przemysłowego, Inżynierii Sanitarnej, Geodezji i Kartografii/ celem utworzenia odrębnej Uczelni Budowlanej zauważyć przede wszystkim należy, że propozycja ta w dalszym rozwoju wypadków prowadzi do tego samego rezultatu co i propozycje omówione pod pkt.1, tj. do podzielenia Politechniki Warszawskiej na uczelnie branżowe.

Dlatego w stosunku do omawianych propozycji istnieją te same zastrzeżenia jakie poczynione zostały pod pkt. 1.

Na marginesie sprawy należy podkreślić, że oddzielenie 6-ciu Wydziałów od Politechniki Warszawskiej bynajmniej nie utworzyłoby jeszcze kompleksowej Szkoły Budownictwa, a o takiej autorzy niewątpliwie myślą.

Zamiarem powołania odrębnej Szkoły Architektury i Budownictwa jest niewątpliwie przekonanie o polepszeniu w niej zarówno nauczania jak i nauki w stosunku do Uczelni obecnej. Kierownictwo Politechniki Warszawskiej nie widzi w istniejącej jednolitej Uczelni trudności ani jakichkolwiek przeszkód w spełnieniu potrzeb nowoczesnego budownictwa, a za najmniej słuszny uważa pogląd o znacznie lepszych warunkach współpracy Wydziałów i Katedr w nowej Uczelni niż w Uczelni istniejącej. Powodem, że ta współpraca między Wydziałami i Katedrami nie jest zadawalająca, nie jest bynajmniej lokalizacja /miejsce/ lecz niedostatecznie rozwinięta u naszej kadry

naukowej potrzeba i umiejętność takiej współpracy w ogóle. Rzeczą Uczelni jest niewątpliwie rozwijać współpracę między pokrewnymi Katedrami i Wydziałami - poprzez podejmowanie wspólnych kompleksowych prac naukowo-badawczych, poprzez wspólne posiedzenia naukowe Katedr, poprzez współdziałanie Katedr przy pracach dyplomowych i poprzez wiele innych form współpracy. Taka współpraca aczkolwiek jeszcze niedostateczna, rozwija się np. na Wydziałach Budowlanych i na Wydziałach Mechanicznych.

3. W sprawie włączenia Wieczorowej Szkoły Inżynierskiej do Politechniki Warszawskiej

W powyższej sprawie Politechnika Warszawska otrzymała od Wieczorowej Szkoły Inżynierskiej w Warszawie materiał dotyczący proponowanych przez tę Szkołę form organizacyjnych wyższych studiów technicznych dla pracujących, obejmujących zarówno studia wieczorowe, jak i zaoczne, przy czym studia te miałyby utworzyć oddzielną Szkołę pod nazwą Głównej Szkoły Politechnicznej w Warszawie.

W tej sprawie Kierownictwo Uczelni odbyło w dniu 29.XI. 1955 r. posiedzenie z Kierownictwem Wieczorowej Szkoły Inżynierskiej w Warszawie zaznajamiając się z argumentacją zawartą w wymienionym memoriale.

Kierownictwo Politechniki Warszawskiej reprezentuje w tej sprawie taki sam pogląd jak i Zarząd Wyższych Szkół Technicznych tj. przewiduje włączenie Wieczorowej Szkoły Inżynierskiej do Politechniki Warszawskiej.

Wieczorowa Szkoła Inżynierska w Warszawie jest już obecnie, w pewnym sensie integralną częścią Politechniki Warszawskiej, choć nie jest nią formalnie, przy czym integralność ta wyraża się następującym stanem rzeczy:

- a/ Wieczorowa Szkoła Inżynierska w Warszawie posiada małą ilość własnej kadry samodzielnych pracowników nauki i korzysta z usług pracowników naukowych P.W.

Włączenie pracowników nauki wieczorowej Szkoły Inżynierskiej do odpowiednich Katedr Politechniki Warszawskiej stworzy tym pracownikom właściwe warunki rozwoju naukowego, a nie ograniczania się głównie tylko do działalności dydaktycznej.

- b. Wieczorowa Szkoła Inżynierska nie posiada własnego wyposażenia laboratoryjnego i aparatury naukowej, korzystając prawie całkowicie z odpowiednich urządzeń Politechniki Warszawskiej,
- c. Wieczorowa Szkoła Inżynierska korzysta całkowicie z bazy lokalowej Politechniki Warszawskiej. Wreszcie
- d. Wieczorowa Szkoła Inżynierska pracuje w zasadzie na bazie programowej uczelni dziennej, stanowi niejako jej uzupełnienie.

W tych warunkach Politechnika Warszawska nie widzi możliwości odmowy włączenia Wieczorowej Szkoły Inżynierskiej w Warszawie do Politechniki Warszawskiej.

B. Sprawy organizacji szczegółowej Politechniki Warszawskiej, obejmujące powołanie nowych specjalności naukowych i rozbudowę istniejących

O poziomie Uczelni, o jej pracy i o jej wynikach decydują Katedry i Zakłady Uczelni. Od ich pracy, od ich aktywności zależą losy nauczania, losy nauki i losy wychowania młodzieży w Uczelni. Dlatego też praca tych podstawowych i decydujących dla wartości Uczelni komórek powinna być główną troską władz Uczelni, Dziekanatów, Rad Wydziałowych oraz Senatu.

W tym głównym, w tym zasadniczym zadaniu władz Uczelni jest jeszcze wiele do zrobienia. Wiadomo, iż w Uczelni naszej jest niemało Katedr nowopowstałych, w szczególności specjalistycznych, spośród których spora liczba jest ciągle jeszcze "in statu nascendi". Są wśród nich Katedry powołane niemal z dnia na dzień, które z natury rzeczy muszą posiadać trudności i rzeczywiście je posiadają.

Są to wszystko skutki dynamicznego rozwoju naszej Uczelni jak zresztą i całego Szkolnictwa Wyższego Technicznego, są to skutki choroby wzrostu, wreszcie niejednokrotnie skutki nieprzydzielania specjalnych środków przy powoływaniu nowych placówek nauczania i nauki.

Jednakże - mimo wszystko - trzeba wyraźnie podkreślić, że Dziekanaty i Rady Wydziałowe niedostatecznie pomocne były tym Katedrom i Zakładom, będąc z kolei zarzucane wielką ilością pracy administracyjnej.

Dlatego też istotą działalności Uczelni w okresie planu 5-letniego /1956-1960/ powinna być pomoc Katedrom i Zakładom przełomowe polepszenie jakości nauczania i nauki oraz wychowania naszej młodzieży. Ten generalny atak na jakość powinien być głównym celem naszej działalności.

Nie zamierzam rozwijać szeroko swego poglądu na kierunki rozwojowe wszystkich naszych Wydziałów, poglądu który wyrobiłem sobie w czasie swojej z nimi współpracy, bowiem nasza konferencja jest właśnie tą właściwą okazją, kiedy Wydziały taką analizę swojej działalności powinny same przeprowadzać i w tej analizie poszukiwać źródeł trudności i sposobów przezwyciężenia tych trudności.

Pragnę jedynie prosić Panów, aby stawiając swoje dezyderaty, wzięli pod uwagę i zaangażowali w swoich rachubach przede wszystkim te sposoby i te środki, które leżą w mocy samych Wydziałów, samych Dziekanatów, Rad Wydziałowych, władz Uczelni.

Będzie to wykorzystanie istniejących rezerw, które jak uczucie codzienne doświadczenie istnieją, a bez pełnego uruchomienia których nasze dezyderaty z powodu ograniczonych środków zawisły by w sferze dobrych chęci. Natomiast dezyderaty oparte o pełne wykorzystanie posiadanych w Uczelni rezerw znajdują w Kierownictwie Uczelni i w Senacie oddanych sprawie orędowników, a nie wątpię, że i w kierownictwie naszego Resortu.

W zakresie nowych kierunków, nauki i nauczania przewidzianych w okresie planu 5-letniego na pierwsze miejsce wybija się problematyka inżynierii jądrowej, tego nowego kierunku nauki, decydującego o postępie technicznym w licznych dziedzinach techniki. Zapoznanie wychowanków naszych Wydziałów mechanicznych, elektrycznych i chemicznego z problematyką inżynierii jądrowej, a przede wszystkim przyznanie naszej Uczelni właściwych związków z jej specyfiką prac naukowo-badawczych z tej dziedziny - jest kwestią unowocześnienia naszych studiów na tych Wydziałach, jest kwestią pobudzenia i uaktywnienia atmosfery naukowej w naszej Uczelni.

Wydaje się, iż niezależnie od zorganizowania na wszystkich niemal Wydziałach PW /na wyższych latach studiów/ wykładów o nowoczesnych metodach stosowania izotopów promieniotwórczych

w technice, należało by się pokusić o utworzenie w okresie planu 5-letniego Oddziału Fizyko-Mechanicznego na Wydziale Mechanicznym-Konstrukcyjnym, obejmującego Studium Inżynierii Jądrowej /np. o programie zbliżonym do Wydziału Fizyko-Mechanicznego Instytutu Politechnicznego w Leningradzie.

Inżynieria jądrowa na Wydziale Łączności reprezentowana jest na istniejącej specjalności "Automatyka i elektronika". Na Wydziale Elektrycznym, na sekcji "Elektrownie" należałoby wprowadzić wykłady uzupełniające z zakresu reaktorów energetycznych.

Wreszcie na Wydziale Chemicznym problematyka inżynierii jądrowej uwzględniona mogła by być w formie wykładów czy w dalszej przyszłości w specjalizacji pt.

- 1/ Technologia materiałów reaktorowych
- 2/ Technologia rozdzielania i stosowania izotopów
- 3/ Technologia sztucznych pierwiastków promieniotwórczych
- 4/ Technologia materiałów poreaktorowych.

Dalszym problemem istotnie ważnym, który powinien znaleźć pełne rozwiązanie w okresie planu 5-letniego - to rozbudowa studiów inżynieryjno-ekonomicznych. Studia te, tak istotnie powiązane z ogólnym podniesieniem ekonomiki naszej, ciągle jeszcze mało efektywnej gospodarki narodowej, wymagają pomocy ze strony uczelni i ze strony Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego.

Chodzi tutaj o rozbudowę zapoczątkowanych studiów inżynieryjno-ekonomicznych na Wydziałach: Budownictwa Przemysłowego /studia inżynieryjno-ekonomiczne w budownictwie/, Mechanicznym-Technologicznym /studia inżynieryjno-ekonomiczne w przemyśle budowy maszyn/, Chemicznym /studia inżynieryjno-ekonomiczne w przemyśle chemicznym/. Szczegóły tej rozbudowy, zgłoszone przez zainteresowane Wydziały będą przedmiotem obrad odpowiednich grup Wydziałów.

Wreszcie spośród ważniejszych propozycji organizacyjnych w okresie planu 5-cioletniego wymienić należy propozycję Wydziału Komunikacji podzielenia tego Wydziału na dwa odrębne Wydziały:

- a. Budownictwa Komunikacyjnego
- b. Komunikacji Kolejowej.

Propozycja ta wydaje się być słuszna ze względu na zasadniczo różną specyfikę tych kierunków i na wielką liczebność dotychczas istniejącego Wydziału Komunikacji.

Należy także podkreślić potrzebę rozbudowy mało rozwiniętego Wydziału Budownictwa Wodnego, nastawionego głównie na wielkie budowle zapór wodnych i regulacji rzek z pewnym zapoznaniem budownictwa wodnego w zakresie obsługi potrzeb przemysłu i rolnictwa.

Wydział ten wymaga również uzupełnienia swego profilu przez nową specjalność, a mianowicie

hydrologię i gospodarkę wodną.

Wydaje się również że Oddział Mechaniki Precyzyjnej powinien być przeniesiony z przeciążonego Wydziału Mechanicznego-Technologicznego na pokrewny Wydział Sprzętu Mechanicznego.

Powyższe propozycje mają charakter, jak już wspomniałem, przykładowy, gdyż dezyderaty wszystkich Wydziałów naszej Uczelni będą przedmiotem specjalnych szczegółowych obrad w ramach pokrewnych grup Wydziałów.